

CXXII. (i, 62; vi, 374. *Add.* iii, 94.) Ut Christiani ab otioso sermone et juramentis se caveant.

CXXIII. (vi, 303; vii, 149, 457. *Add.* iv, 60.) Qui contra statuta canonica fecerit, laicus communione, clericus privetur honore.

CXXIV. (*Add.* iii, 21.) Ut fideles se abstineant a coitu prægnanantium uxorum, et menstruo tempore.

CXXV. (i, 68. *Add.* i, 5; vi, 259.) Ut presbyteri computum discant.

CXXVI. (vii, 203, 237.) Ut superbi clerici et laici excommunicentur. Et ut patientia et humilitas, castitas et humanitas ab omnibus prædicetur.

CXXVII. (*Add.* iv, 55.) Si quis potentum quemlibet exspoliaverit vel oppresserit, per prædicationem sacerdotum revocari debet.

CXXVIII. (i, 24; v, 28; vii, 13.) Ut unusquisque in eo loco, in quo constitutus est, ibi maneat, nec ad alia transeat.

CXXIX. (v, 55. *Add.* iii, 30.) De reis ad ecclesias vel ad earum atria confugientibus, ut inde non abstrahantur.

CXXX. (i, 100; v, 226; vi, 133; vii, 179. *Add.* iv, 188.) Ut nullus occulte nuptias faciat, nec virginem vel viduam sacratam ducat.

CXXXI. (vii, 237, 311.) Clerici tardi ad officium aut flagellentur aut excommunicentur.

CXXXII. (vi, 192. *Add.* iv, 155.) Nullus sacerdotum decimas cum lite et jurgio suscipiat, sed prædicatione et admonitione.

CXXXIII. (v, 60; vii, 34, 460.) Ut vocati ad syn-

odum in prætermissis occurrant; sin alias, condemnentur.

CXXXIV. (*Add.* iv, 81.) De his, qui sibi quacun- que negligentia mortem inferunt, aut pro suis sceleribus puniuntur, nulla pro eis fiat oblatio, nec cum psalmis ad sepulturas ducantur.

CXXXV. (i, 157; v, 276. *Add.* iv, 100, 166.) De his, qui decimas abstrahunt ecclesiæ, ad quam pertinent, et propter munera vel aliquam occasionem alteri dant, donec restituant, ab ecclesiæ societate pellantur.

CXXXVI. (v, 112.) Laicus non debet in ecclesia publice lectionem recitare, nec alleluia, sed psalmos et responsoria.

CXXXVII. (vii, 383.) Ut ad prædicationem et confirmationem episcopi omnes devote conveniant, eique fideliter ministrent et obediant.

CXXXVIII. (*Ibid.*, 271.) De his qui ecclesiis vim inferunt, aut clericos injuriare præsumunt, ut anathematizentur.

CXXXIX. Ut qui alium in culpa sua defendere vel excusare nititur, excommunicetur.

CXL. Ut nullus sacerdotum ignoret quid sit in synodo constitutum, sed omnibus cognitis certatim obtemperent.

Hæc vero brevitatis studio, ut prælibavimus, a nobis collecta omnibus nostris sacerdotibus habenda statuimus; quoniam ipsis et subjectis ovibus hæc eadem bene habita et intellecta omnibus modis profutura cognoscimus.

COMMONITORIUM HERARDI

ARCHIEPISCOPI TURONENSIS

AD VENILONEM SENONUM ARCHIEPISCOPUM.

(Apud Labb., Conc. tom. VIII, pag. 694.)

Venerabili Veniloni, Seponum archiepiscopo, HERARDUS gratia divinæ pietatis Turonensis metropolis, immerito licet, episcopus, salutem in Domino, et perpetuam pacem.

Certum habeat vestræ sagacitatis dilectio, legationem totius synodi, quæ in vicinia confluit Tullensium, nosmet ad vestram paternitatem communi decreto suscepisse. Litteras etiam ex synodica vocatione vobis perferendas more ecclesiastico ab eadem synodo nos percepisse. Deinceps vero nostram parvitatem gravi scitote gravatam incommodo. Et quoniam præfatæ synodi institutis pro voto parere non posse nunc nostram constat inertiam, fratrem et consacerdotem nostrum, nostræ sedi officii honore attinguam, Rotbertum, Cenomanorum episcopum, nostra vice super injuncta nobis legatione fraterno more remandavimus pariter et postulavimus ad vos pergere: qui omnia nobis sancta synodo reverenter injuncta intrepide juxta divinitus sibi collatam

industriam ad vos exsequi procurabit. Et hoc ipsum apud memoratam obtinui synodum, ut si quolibet, ut se humana fragilitas habet, languore, sicut et accidit, detinerer, eundem nostra vice, accepta ab eadem synodo auctoritate omnium et jussione, vobis dirigerem. Rogamus ergo, et ut patrem charissimum fratremque familiarissimum monere præsumimus, ut diligenti cautaque sollicitudine, cunctis quæ ad vos deferuntur perspectis, vobis ipsi consulere non detrectetis. Sano quoque et sapienti consilio procuretis, ne vobis, et omni nostro ordini, infantia notam prælendatis. Et si quid in his quæ vobis objiciuntur, conscientia teste reprehensibile, aut forte damnabile judicatur, prævenire modis omnibus, et opportune detergere studeatis. Et quoniam omnis gradus pontificalis ordinis, totius quam præmisimus synodi, ex impacta vobis hujusmodi calumnia scandalizatur, compatitur, tristatur, et congemiscit: vos, quem causam hujusce læsionis esse comperimus, et quem

oportuerat, secundum Apostolum, testimonium habere ab his etiam qui foris sunt, hortamur, fideliterque suggerimus, ut aut uni episcopo pro omnibus, aut pluribus pro cunctis, satisfacere pro tempore non gravemini vestris apicibus sacris : simulque quo regiam dignationem vobis acceptabilem, sicut vobis et omni vestro expedit gregi, satisfaciendo, humiliterque ipsius hilaritatis clementiam impetrando ac-

quirere procuretis, obnixè flagitamus, et in charitate sincera compatiendo precamur. Valere vestram paternitatem votis omnibus postulamus, et ut nostram petitionem efficaciter suscipiatis oramus ; utque nostram unanimitatem ex vestri causa ad aliquantulam, quin potius ad integram, perducere certis lætitiis, supplicii postulatione monemus, pater beatissime.

ANNUNTIATIO HERARDI

ARCHIEPISCOPI TURONENSIS

Regis (Caroli Calvi) ac synodi (Suessionensis III), jussu facta,

Ne mirum sit quod causa jam ante definita iterum in hac synodo retractetur : et cur reginam uxorem suam rex tam sero nunc tandem ab episcopis benedici postulet.

Auctoritas sacra, et specula ministerii, unde vobis vestram salutem nuntiare debemus, fratres, nos commonent, ut semper simus parati ad satisfactionem omni poscenti nos rationem de ea quæ in nobis est spe et fide (*I Petr. III*), ut illa quæ agimus, qua intentione ac fide agamus, et qua spe nobis a Deo remunerari credamus ea quæ recta intentione agimus, ministerio nostro commissis, sive simpliciter, sive non simpliciter quærentibus, vel non quærentibus intememus, ne aut simplices suspicione sinistra in actibus nostris offendant, aut impuri locum detrahendi nos inveniunt delinquant. Hoc enim speculatorum officium est, quo nomine nos episcopi non merito sed gratia nominamur a Domino, ut imminetia prospicientes pericula, his quorum salutem susceperere tuendam annuntiant. Quapropter, fratres, quorundam cogitationibus, quorundam vero verbis satisfacere bonum duximus, qui cogitant forte, ac dicunt, quoniam antea in hoc eodem loco ante aliquot annos quidam nostrum, et quorundam nostrorum decessores, synodum tenuimus, et eandem causam, quam tunc diffinivimus, nunc quoque, quasi non fuerit bene diffinita, cum etiam et a Sede apostolica sit terminata, mutavimus, et ob id nostra sententia vilis possit haberi, quasi ad mobilitatem humanæ gratiæ nostras sententias immutemus, vel, ut dicamus apertius, venundemus. Non ita est, fratres, quoniam in episcopali ministerio non est Est et Non, sed semper Est, id est stabilitas in illo est : quia in Christo hoc sacrum ministerium radicum est, qui nunquam consilium, sed sæpe mutat sententiam, tam per seipsum, quam et per suos fideles, de quorum numero sua clementia nos computamur, quibus veridica voce promisit : *Ubi sunt duo vel tres congregati in nomine meo ibi sum in medio eorum* ; et : *Si duo ex vobis consenserint*

super terram de omni re, fiet illis (Math. XVII). Et quia Deus sæpe suam mutet sententiam, necessarium vidimus ut de multis unum testimonium nobis omnibus amplectendum dicamus, ait Dominus : *Si dixerit impio : Morie morieris, et ille impius conversus fuerit a via sua prava, et fecerit iudicium et justitiam, vita vivet et non morietur ; omnes iniquitates ejus quas fecit in oblivione erunt coram me (Ezech. XVIII)*. Nam et post legis duritiam quam dedit per angelos in manu Moysi, dedit Evangelii gratiam per apostolos et eorum successores omnibus prædicandam. Quia ut sanctus Leo, apostolicæ sedis magnus ornatus, dicit (*Epist. ad Rusticum Narbonensem*) : « Sicut sunt quædam quæ nulla possunt ratione converti, ita multa sunt, quæ aut pro consideratione ætatum, aut pro necessitate rerum oporteat temperari : sic tamen, ut quod sequendum fuerit inventum, nec præceptis evangelicis contrarium, nec decretis sanctorum inveniatur adversum. » Quod et in hac causa sumus secuti, sicut in sanctis auctoritatibus invenimus, qui in psalmo canimus : *Misericordia et veritas obviaverunt sibi, justitia et pax osculatae sunt (Psal. LXXXIV)*, et semper super exaltet iudicium misericordia, dicente Apostolo : *Adhuc excellentiorem viam vobis demonstrabo (I Cor. XII)*, id est charitatem, quæ omnibus desiderat misereri, et cunctis vult in commune proficere. Perfecta enim sunt ea quæ ad correctionem hominum et ad censuram debitæ severitatis episcopali sententia proferuntur : sed excellentiora sunt quibus dilectionis benignitate subditorum saluti, et communi Ecclesiarum utilitati ac consulti providemus. Unde manentibus statutis prioribus, quæ secundum auctoritatem constituta sunt per justitiæ severitatem, licitum est nobis per easdem supereminentes auctoritates, quæ impendunt misericordiam, immutare duriores sententias cor-

* *Annuntiatio Herardi*. Prior pars hujus orationis ad Wulfadi sociorumque causam spectat, cujus gratia synodus fuerat congregata, posterior ad Hermi-

trudis reginæ coronationem in eadem synodo factam. Jac. SIM.